

לפי חומרת הדבר בא השכר

כשהצעתי שאלה זו לפני רבנו, השיב לי שבקושיא עצמה נמצא התירוץ.

את דבריו ביאר בפשטות שאכן מכאן רואים עד כמה נתנה התורה חשיבות גדולה ועצומה לענין הפרישות מן העריות, דבר שלא מצינו בשאר הלאוין, ואמנם לפי רמת החשיבות שבדבר מגיע השכר, ומחמת שהגדר של ההתרחקות מן העריות כה יסודי וחשוב אצל כל יהודי ויהודי, לפיכך קבע הכתוב שהבורח מן העריות נכלל ב"קדושים תהיו".

ביצד להתייחס לאסונות רח"ל

כמה פעמים שמענו את רבנו שהיה מצטער מאוד לשמוע אסונות שפקדו את הכלל ואת הפרט, וכשסיפרו לו על אדם צעיר שהלך לעולמו רח"ל, או שחלה ונפל למשכב, תגובתו תמיד היתה לא במה שנוגע לחולה או לנפטר עצמו אלא מה שיותר נוגע אלינו מהעניין.

באחת הפעמים אמר כי התפקיד שלנו הוא ללמוד לקח במה שנוגע לעצמנו כשמדי פעם קורים כאלו אסונות, שאנשים צעירים נקטפים באיבם והולכים לעולמם בלא עת, אם במחלה ממארת לא עלינו ואם על ידי פיגועים ה' ירחם, וכל זה מראה לנו שמידת הדין מתוחה ומוטל עלינו להזדעזע, להתעורר ולהבין שאנו חיים בעולם הזה כמו בתוך ספינה מיטרפת בלב ים, והספינה רעועה ומחשבת להישבר ובכל רגע עלולה לטבוע, והקב"ה עושה עמנו חסד גדול שאנו ממשיכים לחיות, כן המצב שלנו בעולם הזה, לאף אחד לא מובטח כמה שנים הוא יחיה ותמיד צריך להתפלל.

הגמרא במסכת כתובות (ח, ב) מספרת שבנו של ריש לקיש נפטר, פתח ר' יהודה בר נחמני ואמר דברי נחומים על מיתת הילד, והביא את הפסוק "וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו", וכך דרש: דור שאבות מנאצים להקב"ה, הרי הקב"ה כועס על בניהם ועל בנותיהם, ומתים (הבנים והבנות) כשהם קטנים. וזה הוא שאמר הכתוב: "וירא ה'" מה עשו אבות. ואיכא דאמרי: לא תינוק היה המת, אלא בחור היה. וקרא עליו פסוק זה: "על כן על בחוריו (של האבות החוטאים) לא ישמח ה', ואת יתומיו ואת אלמנותיו לא ירחם, כי כולו חנף ומרע, וכל פה דובר נבלה, בכל זאת לא שב אפו, ועוד ידו נטויה". מאי "ועוד ידו נטויה"? אמר רב חנן בר רב: הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה, אלא כל המנבל פיו ומוציא דבר נבלה מפיו, אפילו נחתם לו גזר דינו של שבעים שנה לטובה, נהפך עליו לרעה. וזה

הוא שאמר הכתוב "ועוד" והוא כמו: עולם "ועד", והיינו שעולמו של אדם נטוי להתהפך עליו מ טוב לרע.

ותממה הגמרא: וכי אלו דברי תנחומין? הרי הוא בא לכאן כדי לנחם ובעצם צעורי קא מצער ליה, שאומר לו כי בשל עוונותיו מת בנו?

אלא מבארת הגמרא, הכי קאמר ליה: חשיב את לאתפוסי אדרא. דהיינו, חשוב אתה למעלה לתופסך ואת בניך בעוון הדור. כי הקב"ה תופס עירבון עבור חטאי הדור, וכיון שעם ישראל כולו אחד אז כשהקב"ה רוצה שהדור יתעורר לשיפור המעשים ותיקון המידות וכן לתקן את העניינים הקשורים לטהרת הפה והלשון אזי הוא תופס עירבון בשביל שנתעורר, ולוקח מאיתנו בחטף את מי שחשוב לנו, וזה מה שניחמו שהקב"ה לקחו כדי לכפר על עוון הדור ובזה עשה תיקון לעם ישראל.

ועוד איתא במסכת שמחות (פרק ח) שכשמת בנו של ר' עקיבא, נתקבצו קהל גדול לקבור את בנו, אמר להם רבי עקיבא: הוציאו לי ספסל לבית הקברות. ישב ודרש ואמר: אחינו ישראל שמעו! לא שאני חכם, שיש כאן חכמים ממני, לא שאני עשיר, שיש כאן עשירים ממני. והניחא אנשי דרום מכירים את רבי עקיבא, אבל אנשי גליל מנין מכירים? האנשים מכירים את רבי עקיבא, הנשים והטף מנין? אלא בשביל עקיבא באתם? כמה עקיבא איכא בשוקא, אלא יודע אני שלא נצטערתם ובאתם אלא לכבוד תורה ולשם מצוה, ויודע אני שהוא בן העולם הבא כיון שזיכה את הרכים. ובזה רבי עקיבא ניחם את עצמו על ידי שראה מעמד קידוש ה' וראה את גודל אהבת התורה של הציבור.

על כל אחד להתעורר, לב יודע מרת נפשו, במה הוא צריך להתחזק, וה' יראה בעניינו ויחיש גאולתו.

לב יודע מרת נפשו

לאחר האירוע המחריד בתאונת האוטובוס שאירע ביום ראשון, ה' אדר א תשע"ו, שאלתי את רבנו במה צריכים להתחזק כאשר שומעים על כזה אסון.

וענה לי שאין בזה כללים, אין דבר מסויים שאפשר להצביע עליו ולהתמקד בו, אלא לב יודע מרת נפשו, כל יהודי ויהודי ששומע בשורה מצערת כזו, ומתעורר באיזה עניין שבו הוא מבין שצריך להתחזק, מיד יתפוס את המחשבה הראשונה

רבנו השיב לי בפשטות:

אי אפשר לדעת מה מביא את האדם בסופו של דבר לברכה שתשרה עליו ממרום.

חובת האדם להשתדל בכל מה שיכול ומסוגל דרכו לעשות ולקיים רצון ה', וייתכן באמת שפרק תהילים אחד, יועיל לו לא פחות מצדקות כאלו ואחרות, אך על האדם מוטלת החובה לא למנוע עצמו משום דרך אשר בכוחה וביכולתה להביאו אל מקום של עשיית הטוב, שהרי דרך כך הוא דבק בבורא, וודאי אי אפשר לדעת בגין מה יתעוררו רחמי שמיים עליו.

מטרת הגזרה - להתעורר

באחת הפעמים התייחס רבנו לגזירות שהושתו על עולם התורה במישורים רבים (שנת תשע"ד) בדמות גזירות כלכליות וגזירות הגיוס, והפחתת שיעור תיקצוב הכוללים ומוסדות התורה, ושאל, כיצד עלינו - בני התורה - לנהוג בעת הזאת.

ואמר:

הנה ידוע שבזמן היוונים גזרו שלא לומר "שמע ישראל", כיון שנאמר בו "ה' אחד", והכרזה זו גשמעה להם כמרידה במלכות. לכן, לא קראו את שמע בתפילת שחרית, אלא היו רק מניחים תפילין ומתפללים תפילת שמונה עשרה מפני הגזירה.

ומשום כך התקינו הסנהדרין שיהיו אומרים "שמע ישראל" בתפילת מוסף, כי המלכות שלחה שומרים שישגיחו שלא יקראו את שמע, ונשארו עד אחר שמונה עשרה והלכו, ואז תקנו לקרוא במוסף, בסוף קדושת "כתר", את כל שלושת הפרשיות.

גם לאחר זמן, כאשר עברה והתבטלה הגזירה, אפילו הכי תקנו חכמים שבאותו הדור להשאיר ולקבוע את הפסוק הראשון והאחרון של קריאת שמע בתפילת מוסף לזיכרון שיתפרסם הנס לדורות, מכיון שהבינו שכאשר יש גזירה, אז גם אחר ביטולה צריך להתחזק מאוד, ביתר שאת וביתר עוז, עוד יותר מהחזק שהיה לפניו, ועל כן הגם שכעת בטלה הגזירה, אין זו סיבה לביטול התקנה, אלא אדרבה צריך לחפש דרכים להתחזק יותר.

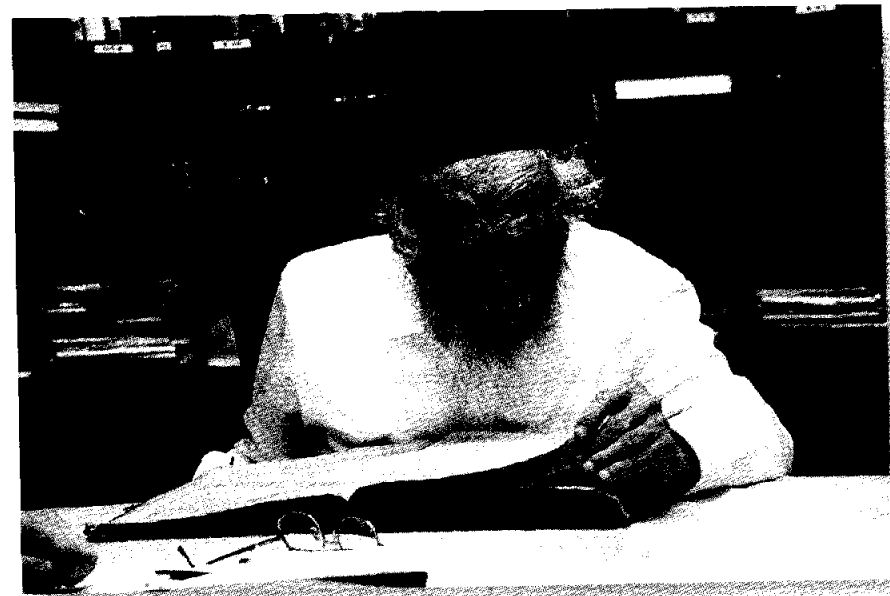
ומעתה, כשאנו רואים בדורנו גזירות קשות על עולם התורה, עלינו להתעורר ולהתחזק יותר ויותר, בתורה, בתפילה ובעבודת ה'.

שלו שעולה לו ויאמצנה אל ליבו לקיימה ולהחזיק בה מאוד, וה' ירחם ויציל את עמו ישראל.

סגולות הצדקה - למי נועדו?

באחת הפעמים בהם נדברתי עם רבנו, שחתי עמו אודות וועדות הצדקה והחסד שנתרבו לצערנו עקב המקרים הקשים ה' ישמרנו, אשר לשם שכנוע והשפעה על האדם להרים תרומתו מפיצים בפרסומים השונים ובעלוני ההתרמה היוצאים על ידם כל מיני סגולות והבטחות לישועות, בפרנסה ובזיווגים ובשאר עניינים, כל זאת אם רק יתרום האדם סך מסוים מממונו עבור קרנות הצדקה, ואז ייפתחו לו שערי שמים ויוושע בכל המצטרך.

ושאלתי את רבנו, האם הדבר נועד לחלושי אמונה אשר אינם מחזקים מספיק כעבודתם הרוחנית באמצעות תפילה ולימוד תורה, ואינם חשים סיפוק בעבודת הבורא, עליהם יש להשפיע באמצעות פרסומים שונים ליתן צדקה, גם בגלל סגולות כאלו ואחרות, ואולי הצדקה היא שתביא אותם להתקרבות לבורא, או שהדברים אמורים כלפי כל יהודי באשר הוא?

רבנו שקוד על תלמודו